

המכון
החרדי
למחקרי
מדיניות

כלכלה וקו העוני בחברה החרדית

ניצה (קלינר) קסיר

עולם העבודה העתידי והחברה החרדית

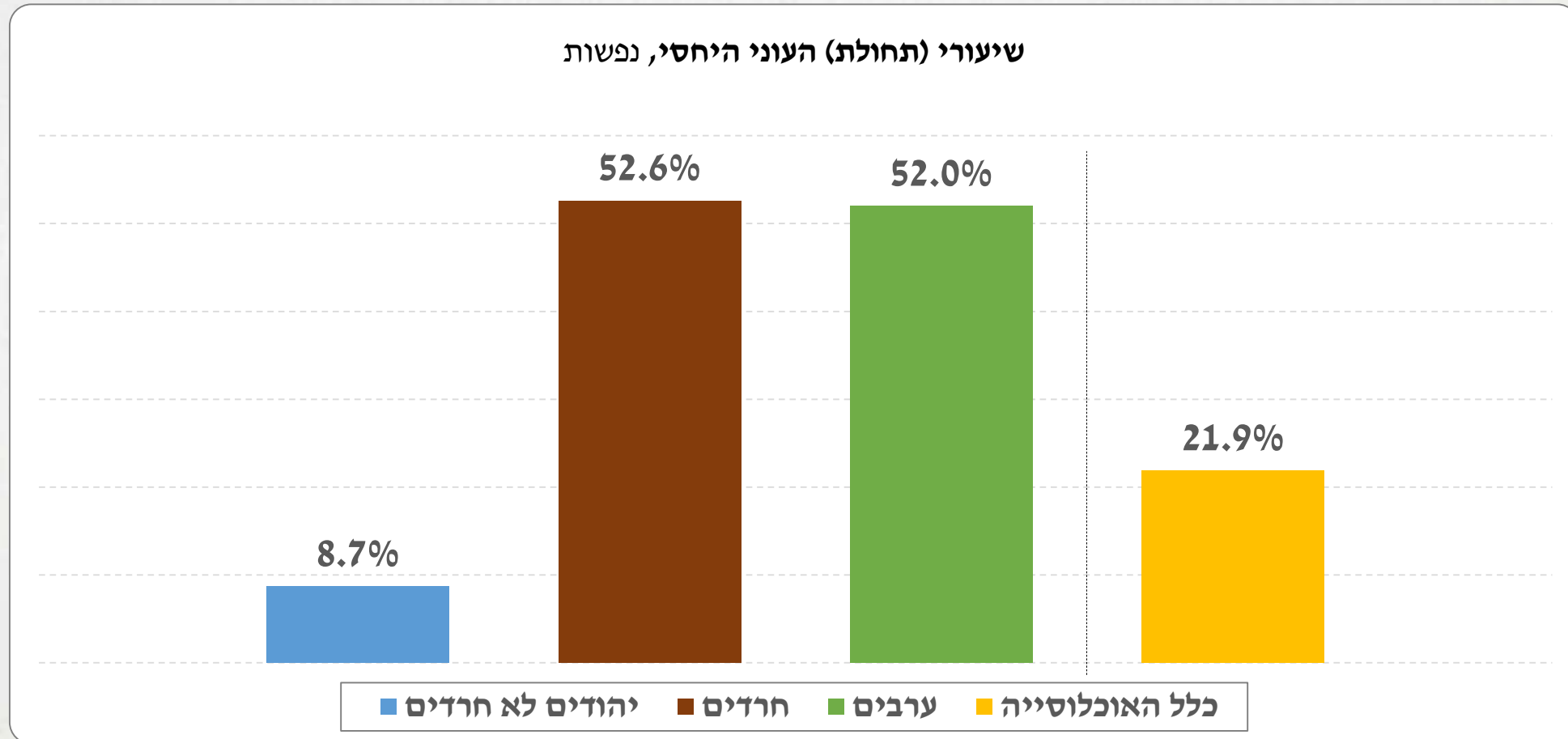
כנס ג'וינט ישראל תבת

מלון קראון פלזה, ירושלים

27 בדצמבר, 2017

שיעור העניים לפי מדד העוני הרשמי

תמונה קודרת על היקף העוני בחברה החרדית

שביעות / אי-שביעות רצון מהמצב הכלכלי החרדים מרוצים יותר ממצבם הכלכלי

ערכים דתיים ותרבותיים בחברה החרדית:

– לימוד התורה אתוס מכונן

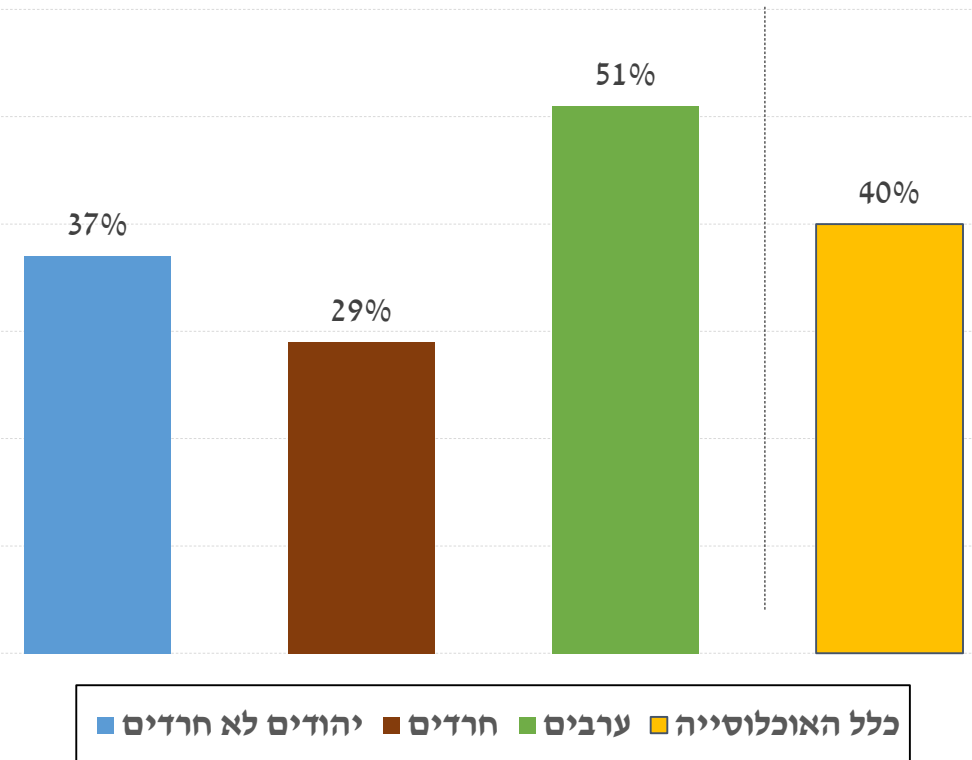
”ותלמוד תורה פנגד כלם” (משנה פאה א א)

– ‘הסתפקות במועט’

”פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה” (מסכת אבות ו ד)

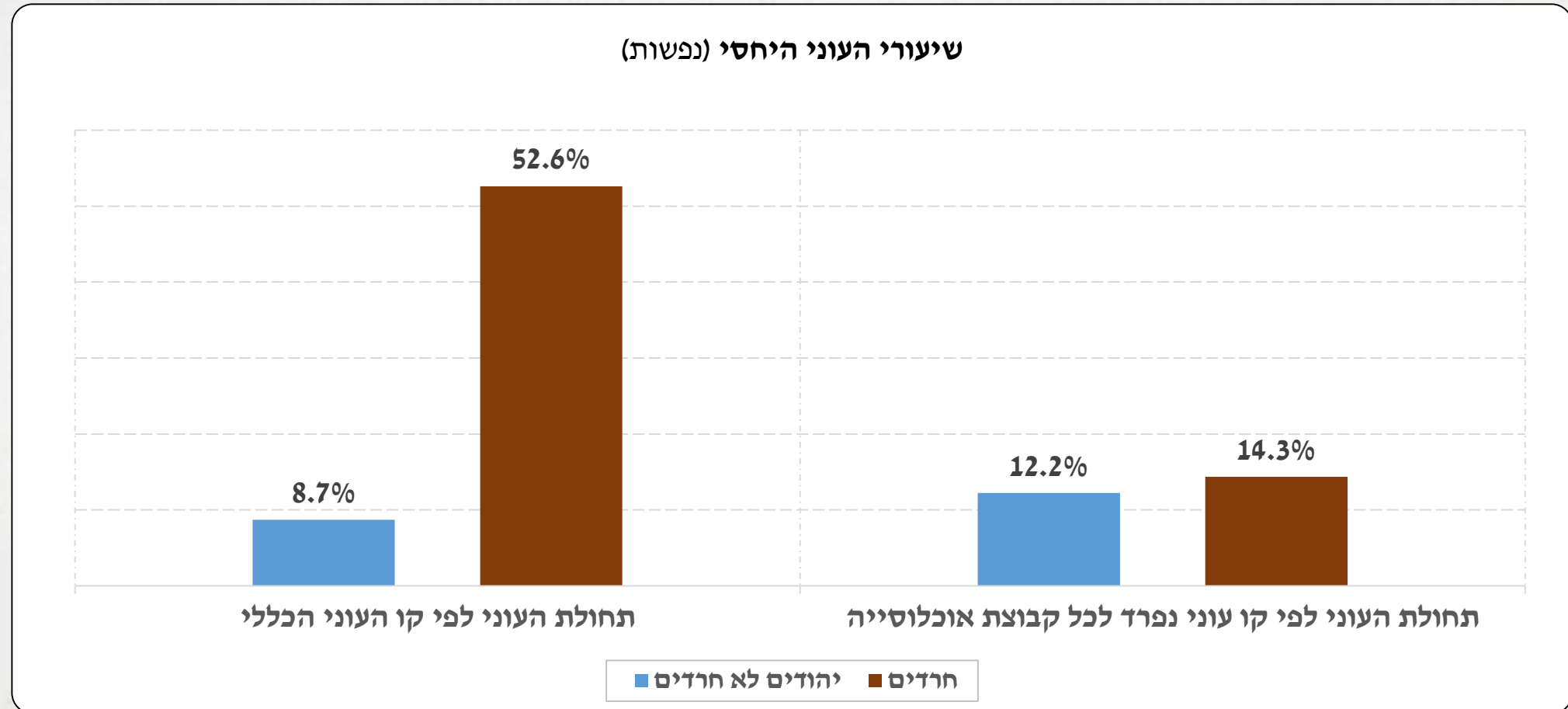
– ”השמח בחלקו” (מסכת אבות ד א)

שיעור בני 20 ומעלה שאינם מרוצים ממצבם הכלכלי

העוני היחסי

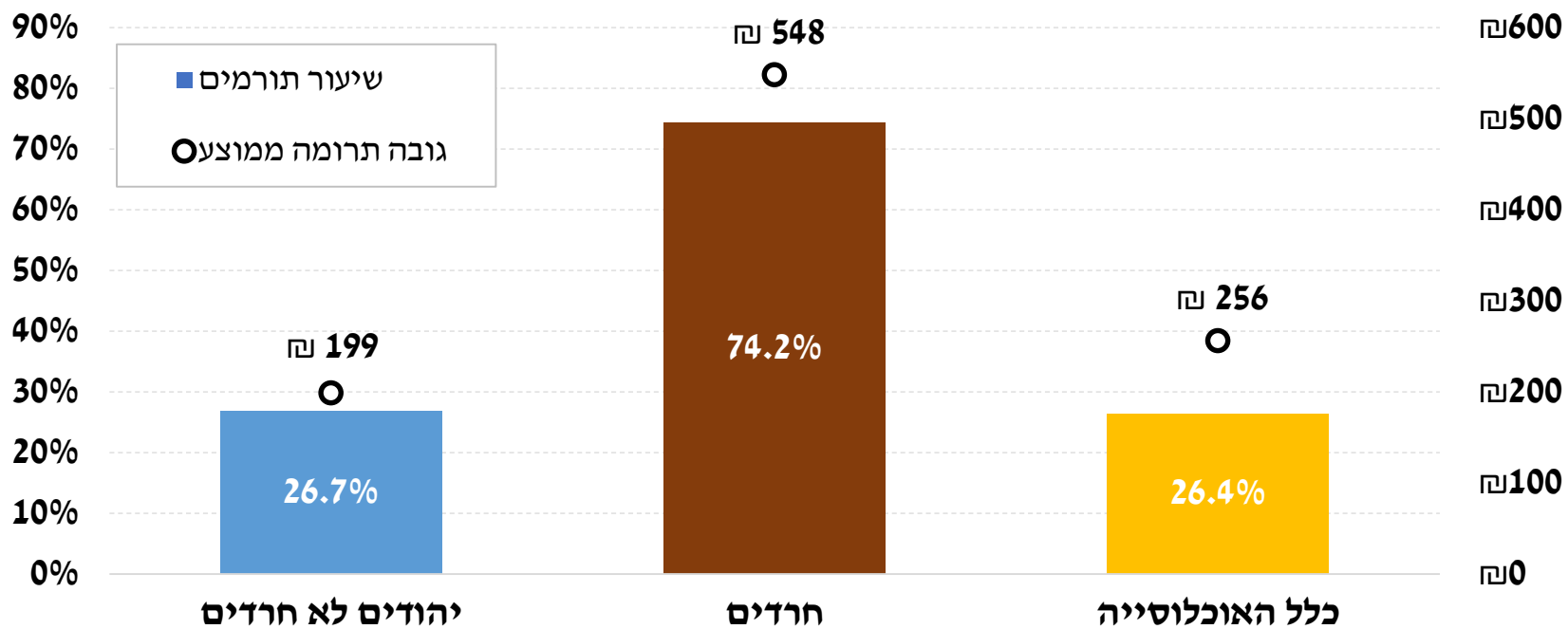
מהי קבוצת הייחוס הרלבנטית למגזר החרדי?

התמודדות עם רמת ההכנסות הנמוכה

סיוע הדי – ציווי הלכתי ונורמות קהילתיות חברתיות

שיעור התורמים וגובה התרומה

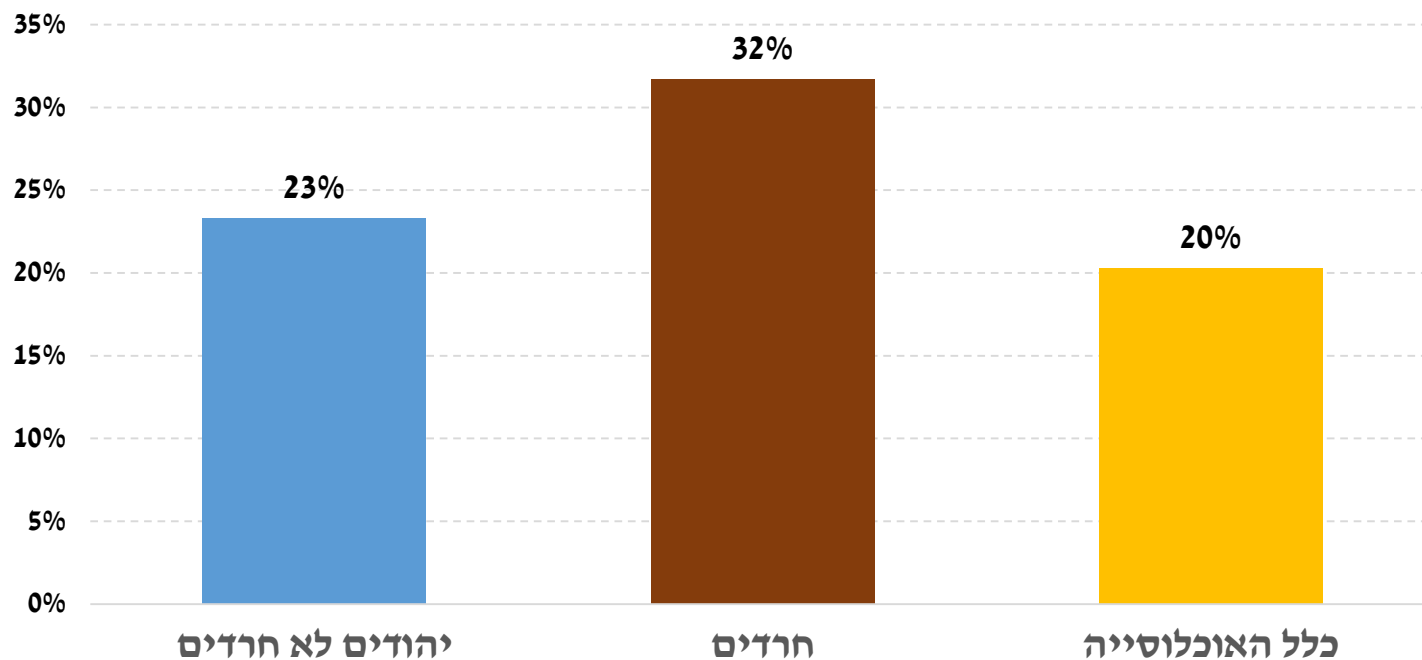
תרומות כספיות

”עֲשׂוּ תְּעֹשֶׂר אֶת כָּל תְּבוּאֹת זְרַעְךָ” (דברים, י”ד, כ”ב)

התמודדות עם רמת ההכנסות הנמוכה

סיוע הדדי – ציווי הלכתי ונורמות קהילתיות חברתיות

שיעור המתנדבים

התנדבות ועזרה הדדית

”אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ יַעֲזְרוּ וּלְאָחִיו יֹאמַר חֲזֵק” (ישעיהו, מ"א, ו')

התמודדות עם רמת ההכנסות הנמוכה סיוע הדדי – ציווי הלכתי ונורמות קהילתיות חברתיות

גמ"חים

- הלוואות ללא ריבית
- דרך לחלוקת עושר בתוך הקהילה המסייעת לתזרים המזומנים

"אל-תקח מֵאִתּוֹ נֶשֶׁךְ וְתִרְבִּית, וְיִרְאֶתָּ מֵאֱלֹהֶיךָ; וְחִי אַחִיד, עִמָּךְ" (ויקרא, כה, לו)

הוצאות הצריכה של החרדים נמוכות יחסית מבנה הוצאות שונה – צריכה נמוכה ומחירים זולים

קונים פחות

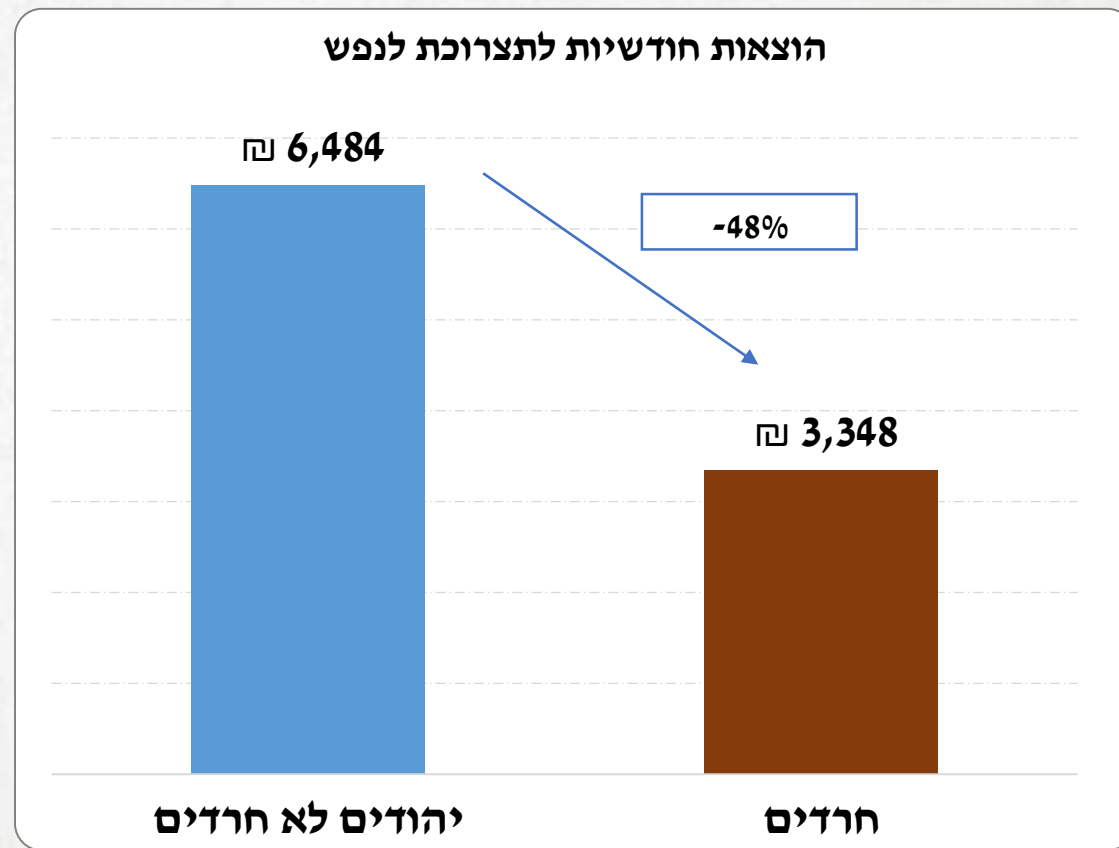
- 'תרבות הצריכה' אינה נפוצה – קונים כשצריך
- העברת ציוד בתוך המשפחה ובין משפחות
- הוצאות נמוכות יחסית על תחבורה ותקשורת, המהוות מרכיב מהותי מההוצאה בחברה הלא חרדית
- פחות הוצאות על תרבות ונופש

מחירים נמוכים יותר

- המחירים הנמוכים יותר בשוק החרדי מותאמים ליכולת הקנייה במגזר
- קנייה קולקטיבית מאורגנת רווחת בשכונות ובישיבות

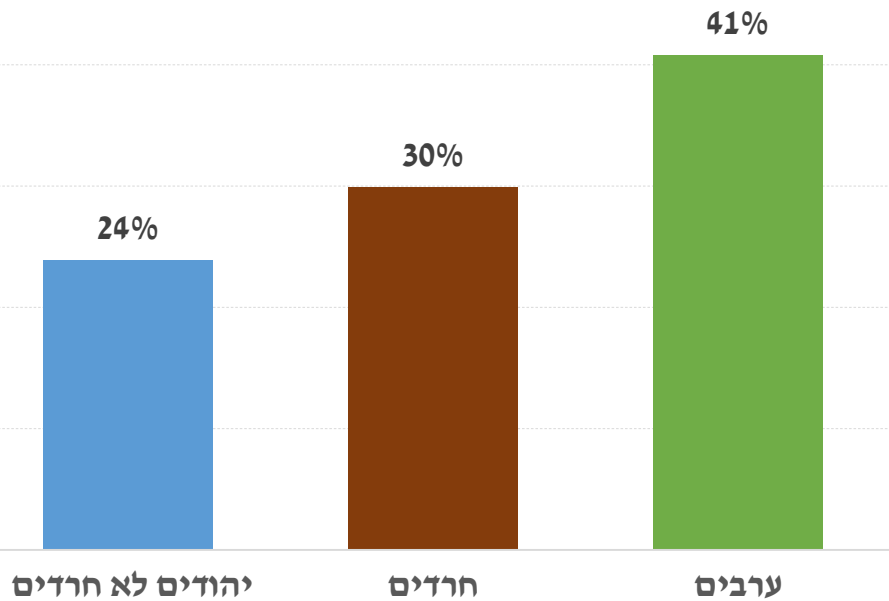
הוצאות הצריכה בציבור החרדי נמוכות יחסית

ההוצאה החודשית לתצרוכת במשק בית חרדי נמוכה ב-12% מההוצאה החודשית במשק בית יהודי לא-חרדי

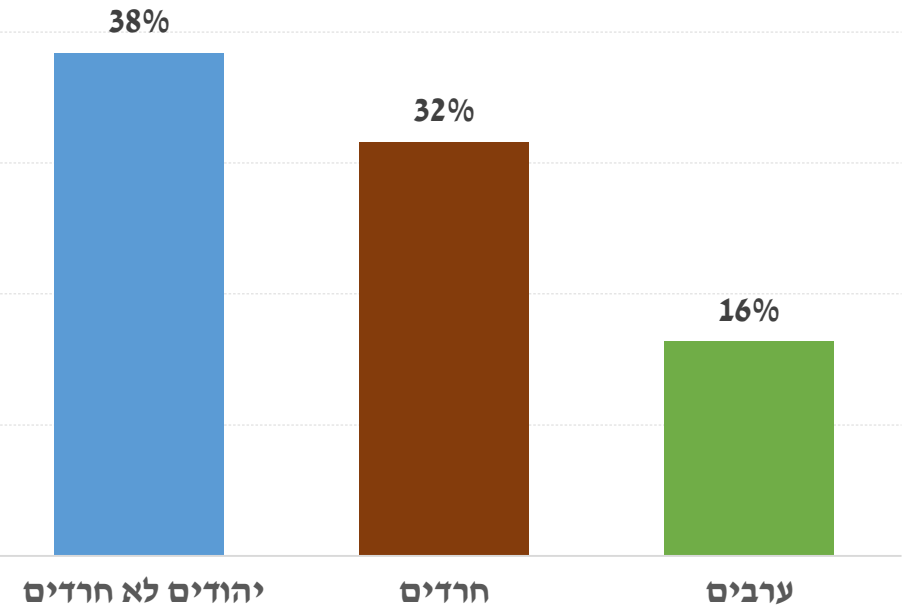

יציבות פיננסית

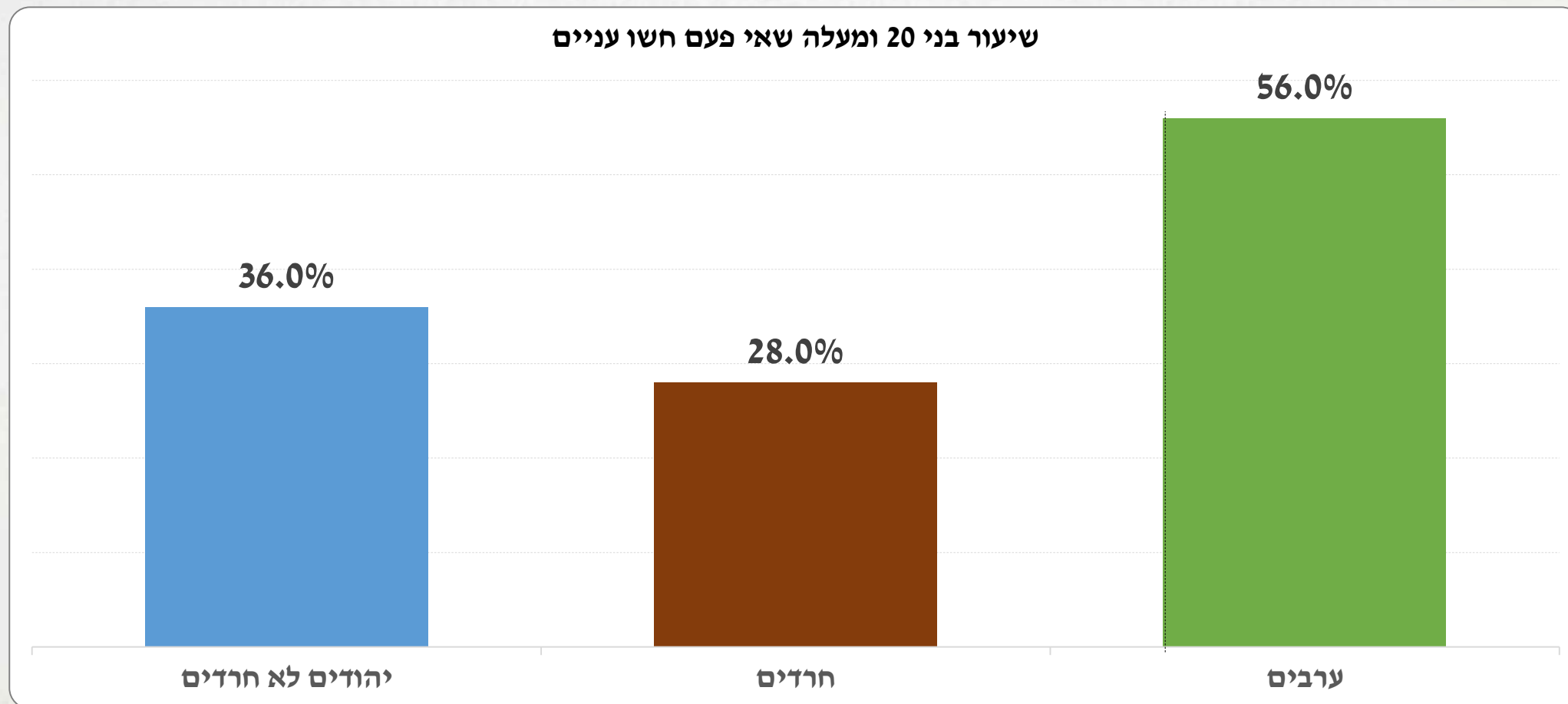
שיעור הנמצאים בחובות או הנאלצים להשתמש בחסכונות כדי לכסות את ההוצאות

שיעור המצליחים לחסוך חלק מהתקציב השוטף של משק הבית

תחושת עוני

- קו העוני הרשמי אינו מתאים לתיאור המצב הכלכלי והעוני בחברה החרדית
- עם זאת, רמת ההכנסות בחברה החרדית נמוכה
- טיפול בעוני בחברה החרדית מצריך:
 - הגדרה נכונה יותר של מי עני בחברה החרדית, שיאפשר מיקוד בנזקקים
 - היכרות ושיתוף פעולה עם המנגנונים הקהילתיים

תודה על ההקשבה

ניצה (קלינר) קסיר
nitsa@machon.org.il